

Verordening 'Natuurherstelwet'

Opzet van deze *briefing*

De verordening 'Europese Natuurherstelwet' verscheen in het Europese Publicatieblad op 29 juli 2024 en trad in werking op de twintigste dag na bekendmaking, dus op 18 augustus 2024. Binnen de Vlaamse Overheid zijn de bevoegde diensten reeds begonnen met de implementatie van deze verordening. [Samen met de SALV, de SERV en de SARO heeft de Minaraad advies uitgebracht](#) over deze beleidsuitdaging. Ter voorbereiding van dit advies werd voorliggende briefing opgemaakt. Aan het einde is er een analytische kalender opgenomen met betrekking tot de implementatie. N.B.: de regeling voor mariene ecosystemen (art. 5) wordt in deze briefing niet behandeld.

Volgnummer briefing nota	2024 4	Versie:	1
Auteur + e-mailadres	Kathleen Quick, kathleen.quick@minaraad.be		
<i>Deze briefing is een kennisdocument t.b.v. de raadsorganisaties van de Minaraad. Vermits dit document opgevat is als een kennisdocument, bindt het op zich niet de raadsleden of de raadsorganisaties; het document is wel dienstig als informatief achtergronddocument bij verdere raadswerkzaamheden.</i>			
Referenties:			
- 2020-05-20, COM(2020) 380 final , COMMUNICATION - EU Biodiversity Strategy for 2030 - Bringing nature back into our lives,			
- 2022-06-22, COM(2022) 304 final , PROPOSAL FOR A REGULATION on nature restoration,			
- 2024-06-24, Regulation (EU) 2024/1991 , REGULATION on nature restoration and amending Regulation (EU) 2022/869.			

Inhoud van deze *briefing*

Opzet van deze <i>briefing</i>	1
Inhoud van deze <i>briefing</i>	1
Achtergrond van deze Natuurherstelwet	2
Structuur van de Natuurherstelwet	2
Algemene bepalingen van de Natuurherstelwet (HOOFDSTUK I)	3
De substantie: hersteldoelen en -verplichtingen (HOOFDSTUK II)	3
Procedureel: de opmaak van nationale herstelplannen (HOOFDSTUK III)	7
Monitoring en rapportering (Hoofdstuk IV)	8
BIJLAGE: DIVERSE 'DUE DATES' BIJ DEZE VERORDENING	10

Achtergrond van deze Natuurherstelwet

De Europese Commissie leidde het wetgevend initiatief 'Natuurherstelwet' in vanuit de vaststelling dat de bestaande Europese biodiversiteitswetgeving op bepaalde punten **onvoldoende specifiek** is, geen bindende **termijnen** voorziet, of onvoldoende **meetbare bepalingen** bevat. Het gevolg hiervan was dat de Lidstaten onvoldoende herstelmaatregelen treffen om de doelen van de Biodiversiteitsstrategie te bereiken¹.

Naast dit governance-aspect is er ook een substantiële doelbepaling. De verordening wil immers niet alleen bijdragen tot het **herstel van diverse ecosystemen op zich** – dit is: in het belang van biodiversiteitsbehoud – maar ook aan de doelstellingen inzake klimaatmitigatie, klimaatadaptatie, bodemdegradatieneutraliteit en voedselzekerheid – dit is: **de continuïteit van ecosysteemdiensten verzekeren**.

Structuur van de Natuurherstelwet

- **HOOFDSTUK I. ALGEMENE BEPALINGEN**
  - Met 'onderwerp' (art. 1), 'geografisch toepassingsgebied' (art. 2) en 'definities' (art. 3).
- **HOOFDSTUK II. HERSTELDOELEN EN -VERPLICHTINGEN**
  - Herstel land-, kust- en zoetwaterecosystemen (art. 4 – samen met art. 6 en 7 + bijlage I);
  - Herstel van mariene ecosystemen (art. 5);
  - Energie uit hernieuwbare energiebronnen (art. 6.);
  - Nationale defensie (art. 7);
  - Herstel van stedelijke ecosystemen (art. 8);
  - Herstel van natuurlijke verbindingen van rivieren en overstromingsgebieden (art. 9);
  - Herstel van bestuiverspopulaties (art. 10);
  - Herstel van landbouwecosystemen (art. 11 – samenlezen met art. 27 en bijlage IV en V);
  - Herstel van bosecosystemen (art. 12 – samen te lezen met bijlage VI);
  - Aanplant van drie miljard extra bomen (art. 13).
- **HOOFDSTUK III. NATIONALE HERSTELPLANNEN**
  - Voorbereiding van de nationale herstelplannen (art. 14, samen te lezen met bijlage VII);
  - Inhoud van het nationale herstelplan (art. 15);
  - Indiening van het ontwerp nationale herstelplan (art. 16);
  - Beoordeling van het nationale herstelplan (art. 17);
  - Coördinatie van herstelmaatregelen in mariene ecosystemen (art. 18);
  - Evaluatie van de nationale herstelplannen (art. 19).
- **HOOFDSTUK IV. MONITORING EN VERSLAGLEGGING**
  - Monitoring (art. 20);
  - Verslaglegging (art. 21);
- **HOOFDSTUK V. GEDELEGEERDE HANDELINGEN EN UITVOERINGSHANDELINGEN**
  - Wijziging van de bijlagen (art. 22);
  - Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie (art. 23);
  - Comitéprocedure (art. 24).
- **HOOFDSTUK VI. SLOTBEPALINGEN**
  - Wijziging van Verordening (EU) 2022|869 (art. 25);
  - Evaluatie (art. 26);
  - Tijdelijke schorsing (art. 27).

¹ SWD(2022) 168 final

Algemene bepalingen van de Natuurherstelwet (HOOFDSTUK I)

Algemeen opzet. Concrete bedoeling van de verordening is om “een kader” vast te stellen “waarin de lidstaten doeltreffende en gebiedsgebonden herstelmaatregelen nemen” voor de “gebieden en ecosystemen” die onder de toepassing van deze verordening vallen. Met deze maatregelen moeten de Lidstaten tegen 2030 gezamenlijk, “als Uniedoel”, “minstens 20 % van het landoppervlak” en “zeeoppervlak” bestrijken. Uiterlijk in 2050 moeten deze maatregelen van de Lidstaten “alle te herstellen ecosystemen te bestrijken” (art. 1.2.).

Met dit kader wil deze verordening bijdragen aan onder meer “het langdurige en duurzame herstel van biodiverse en veerkrachtige ecosystemen”, “de verwezenlijking van [...] doelstellingen van de Unie op het gebied van klimaatmitigatie, klimaatadaptatie en bodemdegradatieneutraliteit” en de “verbetering van de voedselzekerheid”. Zoals reeds aangestipt, het herstel van de ecosystemen houdt niet alleen verband met de **biodiversiteit**, maar expliciet ook met het blijvend garanderen van een aantal voor de mens belangrijke **ecosysteemdiensten**.

Definities. In het definitie-artikel (art. 3) zijn 24 gedefinieerde termen vervat. Enkele vaststellingen:

- Er is onder meer een cluster definities uitgebouwd rond de notie ‘herstel’ – met daarbij ‘goede toestand’, ‘goede milieutoestand’, ‘gunstige staat van instandhouding van een habitat’ en ‘... van een soort’, ‘gunstige referentieoppervlakte’, evenals ‘voldoende kwaliteit ...’ en ‘kwantiteit van een habitat’ – daarbij is het zo dat men in deze verordening de notie ‘goede toestand’ anders definieert dan het concept ‘gunstige staat van instandhouding’ in de zin van de Habitatrictlijn.
- Een tweede cluster van definities betreft ‘lokale bestuurlijke eenheid’, ‘stedelijke centra’, ‘steden’, ‘kleinere steden en voorsteden’, ‘voorstedelijke gebieden’, ‘stedelijke groene ruimte’ en ‘stedelijke boomkruinbedekking’.
- In de afzonderlijke definitie van ‘vrijstromende rivieren’, is er schijnbaar geen verband gelegd met de bestaande definities uit de Kaderrichtlijn Water.

De substantie: hersteldoelen en -verplichtingen (HOOFDSTUK II)

Land-, kust- en zoetwaterecosystemen herstellen (artikel 4, samen met artikel 6 en 7)

Basisverplichtingen van artikel 4. De verordening legt in artikel 4 het kader vast voor het herstel van land-, kust en zoetwatersystemen van de Habitatrictlijn: dit is het meest uitgebreide van alle substantiële bepalingen in deze verordening (N.B. voor mariene systemen gelden analoge bepalingen, artikel 5). Daarbij zijn, in dit kernartikel 4, de leden 1, 4 en 7 doorslaggevend.

- Art. 4.1. legt de Lidstaten op om de herstelmaatregelen te nemen “om de niet in goede toestand verkerende oppervlaktes van de in bijlage I opgenomen habitattypen te verbeteren om ze in een goede toestand te brengen”. Bijlage I bevat alle habitats uit de Habitatrictlijn. In 2030 moeten de Lidstaten de nodige herstelmaatregelen nemen op minstens 30% van de totale benodigde oppervlakte, met prioriteit in deze periode voor herstelmaatregelen binnen NATURA 2000 gebieden. In 2040 dienen op minstens 60% van de oppervlakte maatregelen in uitvoering te zijn, en in 2050 op minstens 90%.
- Art. 4.4. legt de lidstaten op om de herstelmaatregelen te nemen “die nodig zijn om de in bijlage I opgenomen habitattypen opnieuw te ontwikkelen in gebieden waar die habitattypen niet voorkomen, teneinde de gunstige referentieoppervlakte voor die

habitattypen te realiseren". Deze extra oppervlakte dient in 2030 voor minstens 30% te zijn gerealiseerd, in 2040 voor minstens 60% en in 2050 volledig².

- Art. 4.7. legt de lidstaten op om, bovenop het voorgaande, ook herstelmaatregelen te nemen voor de habitats van soorten die vallen onder de Habitat- en/of de Vogelrichtlijn, "*onder meer door die habitats opnieuw te ontwikkelen, en om de verbondenheid te verbeteren, totdat er een voldoende kwaliteit en kwantiteit van die habitats wordt bereikt*". Hiervoor is geen specifieke timing vooropgesteld.

Het nemen van herstelmaatregelen moet leiden tot **voortdurende verbetering** tot een goede toestand is bereikt. Wanneer de Lidstaat erin slaagt om voor een habitat de goede toestand te bereiken, mag deze nadien niet significant verslechteren (art. 4.11). Ook geldt een dergelijk **verslechteringsverbod** met betrekking tot de habitats en oppervlakten die de Lidstaten in het kader van de nationale herstelplannen als relevant hebben aangemerkt (art. 4.12).

Uitzondering: in geval van overmacht (natuurrampen), habitattransformaties als gevolg van klimaatverandering, plannen of projecten 'van groot openbaar belang' waarvoor geen minder schadelijke alternatieve oplossingen beschikbaar zijn (dan wel na ADC-toets binnen Natura 2000 gebieden) of nadelige effecten van gebeurtenissen in nabuurstaten, zijn dit verbeteringsgebod en zijn die verslechteringsverboden **niet van toepassing** (art. 4.14, 4.15) of is het niet nakomen van deze verplichtingen gerechtvaardigd (voor Natura 2000-gebieden, art. 4.16).

Flexibiliteit: naast het voorgaande voorziet de verordening in een systeem van **compenserende maatregelen** om invulling te geven aan het verslechteringsverbod. Dit systeem is beperkt tot gebieden buiten NATURA 2000 en waar alternatieven ontbreken: men dient dan het verslechteringsverbod te garanderen in elke biogeografische regio en voor elk habitatype of habitat van een soort. (art. 4.13, 15.3.g). *Om van zo'n systeem gebruik te kunnen maken, moet België het voornemen daartoe uiterlijk op 19 februari 2025 melden aan de EC.*

De verordening bepaalt dat projecten inzake **hernieuwbare energie** (evenals alles in verband met nationale **defensie**) geacht worden 'van groot openbaar belang' te zijn (art. 6 en 7). Deze projecten kunnen, onder bepaalde voorwaarden (milieu-effect-beoordeling), leiden tot de niet-van-toepassing-verklaring van art. 4.14-16). Wat die hernieuwbare energie betreft, kunnen Lidstaten zelf bepalen of ze uitzonderingsregeling beperken tot bepaalde delen van hun grondgebied of tot bepaalde technologieën of projecten, mits ze de Commissie hiervan op de hoogte brengen. Vergelijkbaars geldt voor de gebieden voor activiteiten die nationale defensie tot doel hebben.

Stedelijke ecosystemen herstellen (artikel 8)

De Lidstaten moeten verzekeren dat er geen nettoverlies is in de nationale oppervlakte aan '**stedelijke groene ruimte**' en '**stedelijke boomkroonbedekking**' in 'stedelijke ecosysteemgebieden' ten opzichte van de situatie in 2024 (art. 8.1). Vanaf 2030 laat de verordening dit achteruitgangsverbod bovendien ook vergezeld gaan van een vooruitgangsgebod: "*totdat een bevredigend niveau is bereikt*" (art. 8.2 en 8.3).

De verplichting om een toename te realiseren in 'stedelijke groene ruimte' geldt op nationaal niveau, de verplichte toename voor 'stedelijke boomkroonbedekking' geldt voor elk stedelijk

² Hiervan kan beperkt afgeweken worden via de bepalingen in art. 4.5.

ecosysteemgebied. De afbakening van de 'stedelijke ecosysteemgebieden' bevat enige beleidsmarge (art. 14.4).

Rivieren als natuurlijke verbindingen en overstromingsgebieden herstellen (artikel 9)

De Lidstaten moeten een inventaris opmaken van de kunstmatige **barrières** voor de verbindingen van oppervlaktewateren. Rekening houdende met de sociaaleconomische functies hiervan moeten de Lidstaten in kaart brengen welke van deze barrières ze zullen moeten wegnemen in functie van de doelstellingen van art. 4 en in functie van het doel om voor de gehele Unie een extra 25.000 km 'vrij stromende rivieren' te bekomen (art. 9.1.). De Lidstaten dienen deze barrières ook effectief weg te nemen (art. 9.2.).

Samen met het effectief verwijderen van deze kunstmatige barrières moeten de Lidstaten ook maatregelen nemen om de natuurlijke functies van de **overstromingsgebieden** te verbeteren (art. 9.3.). De Lidstaten moeten in stand houden wat aldus hersteld wordt (art. 9.4.).

De definitie van 'vrij stromende rivieren' impliceert zowel het ontbreken van barrières in de rivier (stuwen, dammen, sluizen, ..), als een goede connectiviteit tussen de rivier en de natuurlijke vallei (dijken). In Vlaanderen lijken momenteel slechts beperkte delen van enkele rivieren daaraan te voldoen. Er bestaat wel een inventaris van vismigratieknelpunten, en de stroomgebiedsbeheerplannen bevatten projecten om deze barrières te verwijderen en om overstromingsgebieden te herstellen.

Bestuiverpopulaties herstellen (artikel 10)

De lidstaten moeten "*tijdig passende en doeltreffende maatregelen*" nemen om de afname van de bestuiverpopulaties (zowel **diversiteit** als **hoeveelheid**) tegen 2030 te keren en om vanaf dan de trend van deze populaties te doen toenemen, totdat deze "*een bevredigend niveau*" bereiken (art. 10.1.). Voor de opvolging hiervan moeten de Lidstaten monitoringsinspanningen organiseren, op basis van een door de Commissie te bepalen methode (art. 10.2-5).

Een door de Commissie op te richten speciale taskforce moet zorgen voor coördinatie van activiteiten met betrekking tot bestuivers van de drie betrokken Europese agentschappen³.

Landbouwecosystemen herstellen (artikel 11)

De Lidstaten moeten, naast de eerder besproken herstelmaatregelen met betrekking tot land-, kust, en zoetwaterecosystemen, voor landbouwecosystemen de nodige maatregelen nemen om de biodiversiteit te verbeteren, waarbij zij rekening houden met klimaatverandering, sociale en economische behoeften en het verzekeren van een duurzame landbouwproductie. Concreet gaat het om drie verplichtingen:

Als eerste moeten de Lidstaten een verbeteringstrend realiseren in hun landbouwecosystemen met betrekking tot twee van de volgende drie **indicatoren**, totdat men het niveau bereikt dat in dit verband is vastgesteld in het op te maken nationaal herstelplan:

- Graslandvlinderindex;
- Voorraad organische koolstof in minerale akkerbodems;
- Percentage landbouwgrond met 'diversiteitsrijke landschapselementen'.

³ i.e. het Europees Milieuagentschap, de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en het Europees Agentschap voor chemische stoffen.

Als tweede moeten de Lidstaten een trendmatige verbetering bekomen in het bestand aan 'boerenlandvogelsoorten' van bijlage V, vertrekkend vanuit de situatie op 1 september 2025⁴.

Als derde dienen de Lidstaten herstelmaatregelen te nemen op landbouwbodems op ontwaterde **veengebieden**, op een gradueel toenemend aandeel van de oppervlakte (art. 11.4.). Bij deze herstelmaatregelen houden de Lidstaten rekening met nationale en lokale omstandigheden. De Lidstaten kunnen de beoogde mate van vernatting van landbouwgebied ook beperkter invullen, indien deze *"waarschijnlijk aanzienlijke negatieve gevolgen zal hebben voor infrastructuur, gebouwen, klimaatadaptatie of andere openbare belangen en indien dergelijke vernatting niet kan plaatsvinden op andere grond dan landbouwgrond."* (artikel 11.4., 5de lid). Tot slot heeft, aldus de Verordening, dit vernattingsgebod betrekking op de Lidstaten en houdt dit gebod geen verplichting in voor individuele eigenaars of landbouwers, onverminderd eventuele verplichtingen uit nationaal recht (art. 11.4., 6de lid).

Uitzondering: de Commissie kan overgaan tot de tijdelijke schorsing van deze verplichtingen inzake het herstel van landbouwecosystemen, *"indien zich een onvoorzienbare, uitzonderlijke en niet-uitgelokte gebeurtenis heeft voorgedaan die buiten de macht van de Unie valt en die ernstige Uniebrede gevolgen heeft voor de beschikbaarheid van land dat nodig is om een voldoende landbouwproductie voor voedselconsumptie in de Unie te waarborgen"* (art. 27).

Bosecosystemen herstellen (artikel 12)

De Lidstaten moeten herstelmaatregelen nemen om de biodiversiteit van bosecosystemen⁵ te verbeteren, hierbij rekening houdende met het risico op bosbranden. De index van algemene bosvogels moet een toenemende trend kennen, evenals zes van de zeven hieronder vermelde indicatoren, tot de Lidstaat voor deze indicatoren het "bevredigend niveau" bereikt zoals vooropgesteld in het nationaal herstelplan:

- Staand dood hout;
- Liggend dood hout;
- Aandeel bossen met een ongelijkjarige structuur;
- Bosverbondenheid;
- Voorraad organische koolstof;
- Aandeel door inheemse boomsoorten gedomineerde bossen;
- Diversiteit aan boomsoorten.

Uitzonderingen zijn mogelijk in geval van grootschalige overmacht, zoals natuurrampen of habitattransformaties die het rechtstreeks gevolg zijn van klimaatverandering.

Extra bomen aanplanten (artikel 13)

Bij het vaststellen en uitvoeren van de herstelmaatregelen nodig om te voldoen aan de doelstellingen voor land, kust en zoetwatecosystemen (art.4), stedelijke ecosystemen (art.8), rivierecosystemen (art. 9), bestuiverspopulaties (art.10), landbouwecosystemen (art.11) en bosecosystemen (art.12) moeten de Lidstaten streven naar het bijdragen aan het planten van drie miljard extra bomen op Unieniveau.

---

⁴ Op te merken valt dat de nulsituatie voor de indicatoren voor de overige landbouwecosystemen en voor bosecosystemen werd gelegd op 18 augustus 2024.

⁵ Andere boshabitats dan deze waarop de herstelmaatregelen op grond van artikel 4, leden 1, 4 en 7 van toepassing zijn, i.e. de Vlaamse boshabitats uit de Habitatrictlijn, de leefgebieden van soorten van bijlage II, IV en V van de habitatrictlijn en de leefgebieden van alle in het vogels uit de Vogelrichtlijn.

Procedureel: de opmaak van nationale herstelplannen (HOOFDSTUK III)

Inhoud

Het plan heeft een tijdshorizon tot 2050 met tussentijdse termijnen in 2030 en 2040. De Lidstaten moeten in het nationaal herstelplan (art 15) en/of in de voorbereiding (art 14) hiervan volgende zaken opnemen:

Procesoverzicht:

- een samenvatting van het gevoerde proces, o.a. inzake inspraak;
- de verwerking van de opmerkingen van de EC op het ontwerpplan.

Inventarisatie en afbakening:

- kwantificering, en aanduiding op kaart van de bestaande toestand van habitattypes, een inventarisatie van de barrières in de rivieren en een plan voor verwijdering ervan;
- de afbakening van stedelijke ecosysteemgebieden;
- in kaart brengen van de te herstellen landbouw- en bosgebieden, i. e. die gebieden die als gevolg van intensivering of andere beheerfactoren betere verbindingen en betere landschappelijke diversiteit behoeven;
- synergiën met klimaatmitigatie en -adaptatie, bodemdegradatie, rampenpreventie, land- en bosbouw, afstemming met de doelstellingen inzake hernieuwbare energie en de gebieden die daarvoor nodig zijn.

Doelstellingen :

- kwantificering van de oppervlakte die moet worden hersteld en dit zowel voor de betrokken (Europees beschermde) habitattypes als voor de betrokken leefgebieden van (Europees beschermde) soorten, inclusief de nodige verbindingen tussen deze habitats;
- kwantificering van de oppervlakte die moet worden hersteld in stedelijke ecosystemen, landbouwecosystemen, bosecosystemen, in functie van bestuivers ;
- de beoogde lengte aan vrijstromende rivieren;
- een beschrijving van de voorziene bijdrage aan het planten van de 3 miljard extra bomen;
- desgevallend: motivering van het gebruik van afwijkingsmogelijkheden;
- de bijkomende voordelen voor klimaatmitigatie en bodemdegradatieneutraliteit;
- de sociaal-economische effecten en geraamde voordelen van de herstelmaatregelen.

Indicatoren:

- een overzicht van de gekozen indicatoren voor landbouw- en bosecosystemen met motivering van de keuze.

Maatregelen:

- de nodige maatregelen om de doelen te bereiken en significante verslechtering tegen te gaan,
- maatregelen om de natuurlijke functies van overstromingsgebieden opnieuw te ontwikkelen;
- een raming van de financieringsbehoefte en de beschikbare middelen ;
- een tijdschema voor het uitvoeren van de maatregelen.

Monitoring en evaluatie:

- monitoring van de te herstellen gebieden en de herstelmaatregelen;

- garanties op voortdurend, langdurig en duurzaam effect van de herstelmaatregelen, waaronder:
- een evaluatieproces voor de beoordeling van de doeltreffendheid van de maatregelen.

Relatie met andere plannen en doelen

Bij de voorbereiding van het nationaal herstelplan moeten de Lidstaten rekening houden met andere bestaande plannen en doelstellingen (art. 14.14) zoals bij voorbeeld de **G-IHD**, het **PAF**, de **stroomgebiedsbeheerplannen**, de plannen op grond van het Verdrag inzake de biodiversiteit, de strategische **GLB**-plannen,... Er mag bij de voorbereiding rekening gehouden worden met de diversiteit van regio's met betrekking tot sociale, economische en culturele vereisten, de regionale en plaatselijke kenmerken en de bevolkingsdichtheid.

Bepaling van het 'bevredigend niveau'

Een belangrijke stap in de uitvoering van de verordening na 2030, is de definitie van wat een 'bevredigend niveau' zou zijn voor de indicatoren in verband met:

- bestuivers (abundantie, diversiteit);
- stedelijke ecosystemen (groene ruimte en boomkroonbedekking);
- landbouwecosystemen (graslandvlinders, landschapselementen, organische koolstof in bodems);
- bosccosystemen (bosvogels, en zeven structuurindicatoren, zie boven).

De lidstaten dienen dat 'bevredigend niveau' vast te leggen in 2030, op basis van een door de EC in 2028 op te maken richtinggevend kader (art 14.5 en 20.10)

Proces: opmaak, indiening, evaluatie

De Lidstaat moet het nationaal herstelplan op een open, transparante, inclusieve en doeltreffende wijze voorbereiden. Het **publiek** en alle belanghebbende actoren moeten in een vroeg stadium kunnen inspreken (art. 14.20). Overweging 83 bij de verordening benoemt expliciet "*plaatselijke en regionale autoriteiten, grondeigenaren en grondgebruikers en hun verenigingen, maatschappelijke organisaties, bedrijven, onderzoeks- en onderwijsgemeenschappen, landbouwers, vissers, bosbouwers, investeerders*" als belanghebbenden en vraagt die te betrekken bij alle fasen van de voorbereiding, evaluatie en uitvoering van de nationale herstelplannen.

Een **eerste ontwerp** moet uiterlijk op **1 september 2026** bij de Europese Commissie worden ingediend. De EC heeft zes maanden om een beoordeling te maken en eventuele opmerkingen over te maken aan de lidstaten. De lidstaten verwerken deze opmerkingen en publiceren het definitieve plan ten laatste zes maand later (dus 1 september 2027).

Uiterlijk in juni 2032, en vervolgens om de 10 jaar, wordt op basis van de monitoring, de voortgang geëvalueerd en worden de nationale herstelplannen waar nodig bijgesteld. (art 19)

Monitoring en rapportering (Hoofdstuk IV)

Lidstaten dienen, in regel om de zes jaar, aan de EC te rapporteren over de eerder genoemde indicatoren. Daarbij is er overlap/synergie met monitoringsverplichtingen die volgen uit de NATURA 2000 en LULUCF regelgeving. (art. 20)

De lidstaten rapporten om de zes jaar uitgebreid over de voortgang in de uitvoering van het herstelplan, en tussentijds, om de drie jaar, over een beperkt aantal parameters. (art.21)

Op basis van die rapporteringen maakt het Europees Milieuagentschap om de zes jaar een uitgebreid technisch verslag over de vooruitgang in de doelen in de hele EU, en tussentijds, om de drie jaar, een beperktere versie. De EC rapporteert op haar beurt aan het Europees Parlement.

Daarnaast maakt de EC in 2025 een specifieke rapportering over de financiële behoeften, lacunes, en mogelijk maatregelen om die lacunes aan te pakken. Dit verslag dient expliciet als input voor de discussies over het meerjarig financieel kader na 2027. (art 21).

BIJLAGE: DIVERSE 'DUE DATES' BIJ DEZE VERORDENING

Procedurele 'due dates'

Vooreerst enkele te behalen mijlpalen op korte termijn, met vooral procedureel karakter:

19/09/2024	De Commissie verstrekt richtsnoeren over het kader ter ontwikkeling van een aanvullende methode inzake 'diversiteitsrijke landschapselementen'.	art. 11.02. vanwege art. 14.07.
1/12/2024	De Commissie overhandigt het 'comité' de nodige uitvoeringshandelingen met het oog op een uniform model voor het nationale herstelplan.	art. 15.07.
19/08/2025	De Commissie stelt gedelegeerde handelingen vast voor een wetenschappelijk onderbouwde methode voor monitoring van de diversiteit van bestuivers en bestuiverpopulaties.	art. 10.02.
1/09/2026	De Lidstaten dienen bij de Commissie een ontwerp in van het nationale herstelplan.	art. 16
31/12/2028	De Commissie stelt met uitvoeringshandelingen een richtinggevend kader vast.	art. 10.01. uit art. 20.10., i.v.m. art. 10.01., 11.02., 12.02. en 12.03.

Belangrijk is de volgende specifieke procedurele stap in voorbereiding van de planopmaak:

19/02/2025	De Lidstaten stellen de Commissie ervan in kennis dat ze voornemens zijn om op het niveau van de biogeografische regio's in hun grondgebied het verslechtingsverbod toe te passen.	art. 04.13.
------------	--	-------------

Aanverwant zijn enkele 'due dates' met betrekking tot kennisontplooiing en criteriabepaling. Het merendeel van deze verplichten zijn te vervullen tegen 2030.

1/01/2025	De Lidstaten beschikken over een index van de algemene landbouwbroedvogelsoorten op hun grondgebied.	art. 11.03.
19/08/2025	De Lidstaten kunnen een methode introduceren ter aanvulling van de in bijlage IV gehanteerde methode om 'diversiteitsrijke landschapselementen' te omschrijven.	art. 11.02.c. vanwege art. 14.07.
31/12/2030	De Lidstaten verzekeren dat de toestand van de te herstellen habitattypen bekend is voor minstens 90% hiervan.	art. 04.09.
31/12/2030	De Lidstaten stellen, door middel van een open en doeltreffend proces een beoordeling op basis van de meest recente bevindingen, op basis van een richtinggevend kader 'bevredigende niveaus' vast.	art. 08.02. en 08.03. vanwege art. 14.05.
31/12/2030	De Lidstaten inventariseren barrières voor verbindingen van oppervlaktewateren en brengen weg te nemen barrières in kaart.	art. 09.01.
31/12/2030	De Lidstaten stellen, door middel van een open en doeltreffend proces een beoordeling op basis van de meest recente bevindingen, op basis van een richtinggevend kader 'bevredigende niveaus' vast.	art. 10.01., 11.02., 12.02., 12.03. vanwege art. 14.05.
31/12/2040	De Lidstaten verzekeren dat de toestand van de te herstellen habitattypen bekend is voor 100% hiervan.	art. 04.09.

'Due dates' inzake 'outputs'

Een reeks verplichtingen voor de lidstaten lijken veeleer betrekking te hebben op het introduceren of aanhouden van herstelmaatregelen, weliswaar in functie van doelstellingen, maar niet strikt gericht op het behalen van die doelstellingen (= inspanningsverbintenissen).

19/02/2025	De Lidstaten stellen de Commissie ervan in kennis dat ze voornemens zijn om op het niveau van de biogeografische regio's in hun grondgebied het verslechteringsverbod toe te passen.	art. 04.13.
31/12/2030	De Lidstaten nemen maatregelen ten einde gezamenlijk, als Uniedoel, in alle gebieden en ecosystemen minstens 20% van het landoppervlak te bestrijken.	art. 01.02.
31/12/2030	De Lidstaten nemen maatregelen die tot doel hebben een toenemende trend te realiseren op nationaal niveau voor minstens twee van drie indicatoren voor landbouwecosystemen.	art. 11.02.
31/12/2030	De Lidstaten nemen maatregelen die tot doel hebben organische bodems in de landbouw te herstellen die bestaan uit ontwaterde veengebieden te herstellen, voor 30% van die bodems.	art. 11.04.
31/12/2030	De Lidstaten streven ernaar bij te dragen aan de verwezenlijking van de verbintenis om op Unieniveau minstens drie miljard extra bomen aan te planten.	art. 13.01.
31/12/2040	De Lidstaten nemen maatregelen die tot doel hebben organische bodems in de landbouw te herstellen die bestaan uit ontwaterde veengebieden te herstellen, voor 40% van die bodems.	art. 11.04.
31/12/2050	De Lidstaten nemen maatregelen ten einde gezamenlijk, als Uniedoel, in alle gebieden en ecosystemen minstens 100% van het landoppervlak te bestrijken.	art. 01.02.
31/12/2050	De Lidstaten nemen maatregelen die tot doel hebben organische bodems in de landbouw te herstellen die bestaan uit ontwaterde veengebieden te herstellen, voor 50% van die bodems.	art. 11.04.

'Due dates' inzake 'outcome'

Tot slot zijn er verbintenissen die aan de Lidstaten effectief te behalen resultaten opleggen (= resultaatverbintenissen). Een deel van die resultaten zijn te behalen tegen 2030:

31/12/2030	De Lidstaten nemen herstelmaatregelen om 30% van de oppervlakte van niet in goede toestand verkerende habitattypes in goede toestand te brengen; hierbij voorrang aan herstel van habitats in Natura-2000-gebieden.	art. 04.01.a.
31/12/2030	De Lidstaten nemen natuurontwikkelingsmaatregelen om de gunstige referentieoppervlakte voor habitats te realiseren, in gebieden waarin die habitats niet voorkomen, en dit in 30% van de extra benodigde oppervlakte om tot die referentieoppervlakte te kunnen komen.	art. 04.04.
31/12/2030	De Lidstaten verzekeren dat er, in vergelijking met 2024, geen nettoverlies is in de totale nationale oppervlakte stedelijke groene ruimte en stedelijk boomkroonbedekking in stedelijk ecosysteemgebieden.	art. 08.01.
31/12/2030	De Lidstaten keren de afname van bestuiverpopulaties om.	art. 10.01.
31/12/2030	De Lidstaten realiseren op nationaal niveau een toenemende trend voor de index van algemene bosvogels.	art. 12.02.
31/12/2030	De Lidstaten realiseren op nationaal niveau een toenemende trend voor minstens zes van zeven indicatoren voor bosecosystemen.	art. 12.03.
31/12/2030	De Lidstaten nemen herstelmaatregelen die tot doel hebben te verzekeren dat de index van algemene boerenlandsoorten op nationaal niveau het niveau '105' bereikt, vergeleken met de situatie op 1 september 2025.	art. 11.03.

Andere te behalen resultaten situeren zich op langere termijn:

31/12/2040	De Lidstaten nemen herstelmaatregelen om 60% van de oppervlakte van niet in goede toestand verkerende habitattypes in goede toestand te brengen	art. 04.01.b.
31/12/2040	De Lidstaten nemen natuurontwikkelingsmaatregelen om de gunstige referentieoppervlakte voor habitats te realiseren, in gebieden waarin die habitats niet voorkomen, en dit in 60% van de extra benodigde oppervlakte om tot die referentieoppervlakte te kunnen komen.	art. 04.04.
31/12/2040	De Lidstaten nemen herstelmaatregelen die tot doel hebben te verzekeren dat de index van algemene boerenlandsoorten op nationaal niveau het niveau '110' bereikt, vergeleken et de situatie op 1 september 2025.	art. 11.03.
31/12/2050	De Lidstaten nemen herstelmaatregelen om 90% van de oppervlakte van niet in goede toestand verkerende habitattypes in goede toestand te brengen	art. 04.01.b.
31/12/2050	De Lidstaten nemen natuurontwikkelingsmaatregelen om de gunstige referentieoppervlakte voor habitats te realiseren, in gebieden waarin die habitats niet voorkomen, en dit in 100% van de extra benodigde oppervlakte om tot die referentieoppervlakte te kunnen komen.	art. 04.04.
31/12/2050	De Lidstaten nemen herstelmaatregelen die tot doel hebben te verzekeren dat de index van algemene boerenlandsoorten op nationaal niveau het niveau '115' bereikt, vergeleken met de situatie op 1 september 2025.	art. 11.03.

Ten slotte is er een categorie resultaten zonder precieze 'due date': voor deze kwesties moeten er vanaf 2031 maatregelen ingezet **worden** "tot een bevredigend niveau is bereikt":

tot bevredigend niveau is bereikt	De Lidstaten realiseren een toenemende trend in de totale nationale oppervlakte stedelijke groene ruimte.	art. 08.02.
tot bevredigend niveau is bereikt	De Lidstaten realiseren in elk stedelijk ecosysteem een toenemende trend in de stedelijke boomkruinbedekking	art. 08.03.
tot bevredigend niveau is bereikt	De Lidstaten realiseren een toenemende trend voor bestuiverpopulaties.	art. 10.01.
tot bevredigend niveau is bereikt	De Lidstaten nemen maatregelen die tot doel hebben een toenemende trend te realiseren op nationaal niveau voor minstens twee van drie indicatoren voor landbouwecosystemen, op te volgen in cycli van zes jaar.	art. 11.02.
tot bevredigend niveau is bereikt	De Lidstaten realiseren op nationaal niveau een toenemende trend voor de index van algemene bosvogels, op te volgen in cycli van zes jaar	art. 12.02.
tot bevredigend niveau is bereikt	De Lidstaten realiseren op nationaal niveau een toenemende trend voor minstens zes van zeven indicatoren voor bosecosystemen, op te volgen in cycli van zes jaar.	art. 12.03.

'Due dates' inzake rapportering

Deze termijnen zijn geënt op voorgaande verplichtingen.

18/08/2024	start van de monitoringverplichting voor de Lidstaten	art. 20.3
19/08/2025	EC rapporteert over financioering aan EC	art. 21.7
30/06/2028	Lidstaten rapporteren kerngegevens	art. 21.1
31/12/2028	EMA rapporteert technisch overzicht aan EC	art. 21.4
19/08/2029	EC rapporteert voortgang aan EP	art. 21.6
30/06/2031	Lidstaten rapporteren uitgebreide gegevens	art. 21.2
30/06/2032	EMA rapporteert "een de gehele Unie bestrijkend technisch verslag" aan EC	art. 21.5